Perusopetuksen oppimistulosten arvioinnit – MITÄ, MIKSI ja MITEN?

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Sisällys

Mitä ovat kansalliset oppimistulosten arvioinnit? 3

Miksi kansallisia oppimistulosten arviointeja tehdään? 4

Mihin arvioinneissa kerättyä tietoa käytetään? 5

Mitä tuloksia koulu saa? 6

Miten koulut ja opetuksen järjestäjät ovat hyödyntäneet arvioinnista saamaansa palautetta? 7

Miten arviointiprosessi etenee? 8

Minkälaisia tehtäviä arvioinneissa käytetään? 10

Miten arviointi toteutetaan koulussa? 11

Miksi taustakyselyihin vastaaminen on tärkeää? 12

Mikä on Karvi? 13

Mitä ovat kansalliset oppimistulosten arvioinnit?

Kansallisilla oppimistulosten arvioinneilla selvitämme, miten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2014, jatkossa POPS) tavoitteet saavutetaan eri oppiaineissa. Oppilaat tekevät koulussa Karvin suunnitteleman tehtäväsarjan. Tehtävät mittaavat eritasoista osaamista oppiaineiden eri sisältöalueilla POPS:n mukaisesti[1]. Näin opetusta voidaan kehittää etenkin niillä alueilla, joilla tulokset ovat suhteellisesti heikoimpia.

Arviointiin valitaan satunnaisesti osa perusopetusta antavista kouluista eri puolelta Suomea ja 5–10 prosenttia kyseisen vuosiluokan oppilaista. Otospohjaisuus takaa sen, että maamme kouluja ei voida asettaa tulosten perusteella paremmuusjärjestykseen osaamistason mukaan.

Oppimistulosten arvioinnit tuottavat tietoa koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisesta. Arvioinneissa selvitetään muun muassa oppilaiden sukupuolen, asuinpaikan, kielitaustan, koulun koon ja opetuskielen, oppimisen tuen muotojen ja huoltajien koulutustaustan yhteyttä oppilaiden osaamiseen. Kehitystiedon saamiseksi teemme pitkittäisarviointeja, jossa samojen oppilaiden taitoja seurataan usean vuosiluokan ajan.

Tulevat oppimistulosten arvioinnit on kirjattu kansalliseen koulutuksen arviointisuunnitelmaan, joka päivitetään neljän vuoden välein. Suunnitelmasta näkee, milloin eri oppiaineiden arviointeja toteutetaan.

[1] Vrt. kansainväliset PISA-arvioinnit, jotka eivät perustu POPS:n sisältöihin ja tavoitteisiin.

Miksi kansallisia oppimistulosten arviointeja tehdään?

Suomessa koulutuksen arvioinnin juuret ovat koulutarkastustoiminnassa ja kansainvälisissä koulukokeissa. Koulujen tarkastustoiminta oli koulutuksen ulkoista arviointia. Tarkastusjärjestelmästä luovuttiin 1990-luvulla. Nykyinen koulutusjärjestelmämme perustuu ohjaamiseen, autonomiaan ja luottamukseen.

Tarkastustoiminnan sijaan koulutuksen tuloksellisuutta ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan otospohjaisilla oppimistulosten arvioinneilla, joita tuottaa esimerkiksi Karvi. Myös opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus ja opettajankoulutuslaitokset tarvitsevat tietoa siitä, miten opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet saavutetaan, mihin suuntaan osaaminen on Suomessa kehittymässä ja millaista osaamista opettajat tarvitsevat.

Yksittäinen oppimistulosten arviointi on tyypillisesti summatiivista arviointia: arviointi kartoittaa oppilaiden saavuttamaa osaamista tiettynä ajankohtana, ja suhteessa POPS:n sisältöihin ja tavoitteisiin. Erona opettajan antamaan lukuvuosiarviointiin on, että Karvin arviointiin on mahdollista valita vain osa POPS:n tavoitteista ja sisällöistä.

Oppilaiden osaamista arvioidaan yleensä yhdeksännen luokan lopussa perusopetuksen päättövaiheessa. Oppimistulosten arviointeja toteutetaan kuitenkin myös POPS:n nivelkohdissa, kuten kuudennen vuosiluokan lopussa.

Kansallisesti oppimistulosten arvioinnit voidaan nähdä myös formatiivisena arviointina: peräkkäiset saman vuosiluokan arvioinnit kertovat kansallisen osaamistason muutoksista. Arviointien perusteella nähdään, mihin opetuksessa, opetus-suunnitelmatyössä ja koulutuspoliittisissa päätöksissä kannattaa kiinnittää huomiota. Kansallisella formatiivisella arvioinnilla pyritään tukemaan, motivoimaan, kannustamaan ja edistämään oppimista sekä ohjaamaan opetusta tavoitteiden mukaisesti.

Mihin arvioinneissa kerättyä tietoa käytetään?

Oppimistulosten arvioinneilla tuotamme tietoa eri vuosiluokkien oppilaiden osaamistasosta, osaamisen kehittymisestä ja POPS:n tavoitteiden saavuttamisesta. Arviointien tuloksia voidaan hyödyntää eri tavoin koulutuksen ja opetuksen kehittämisessä kansallisesti ja paikallisesti. Keskeisiä hyödynsaajia ovat:

Opetus-, kasvatus- ja ohjaushenkilöstö
Koulupalautteesta nähdään oppilaiden osaamistaso suhteessa POPS:n tavoitteisiin. Lisäksi havaitaan, millä oppiaineen sisältöalueilla osaaminen poikkeaa kansallisesta keskiarvosta. Näin opettaja voi kohdentaa opetustaan erityisesti niihin aiheisiin ja tavoitteisiin, joilla havaitaan puutteita.

Rehtorit ja muu johto oppilaitoksissa tai varhaiskasvatuksessa
Arviointi tuottaa kouluille kansallista vertailutietoa oppilaiden osaamisesta. Rehtori näkee tuloksista, missä koulu on onnistunut erityisen hyvin ja mihin tarvitaan lisää resursseja ja tukea.

Kunnalliset ja alueelliset päättäjät (esim. sivistysjohtajat, opetuspäälliköt)
Arvioinnin tuottamaa tietoa voidaan käyttää opetuksen ja koulutuksen suunnittelussa, resursoinnissa ja niihin liittyvässä päätöksenteossa.

Ministeriöt, Opetushallitus, kansanedustajat, yliopistot, opettajankouluttajat ym.
Arviointitietoa hyödynnetään opetuksen ja koulutuksen suunnittelussa, resursoinnissa sekä niihin liittyvässä päätöksenteossa. Lisäksi tietoa käytetään opetussuunnitelmien perusteiden laadinnassa ja kansainvälisissä vertailuissa.

Muut kohderyhmät
Arviointitietoa voidaan käyttää opettajien täydennyskoulutuksessa ja oppi- ja tukimateriaalien kehittämisessä.

Mitä tuloksia koulu saa?

Opettaja saa omien oppilaidensa alustavat pistemäärät arvioinnin jälkeen, ja koululle toimitetaan palaute oppilaiden osaamisesta verrattuna kansalliseen tasoon. Lisäksi tuotamme muutakin tietoa ja materiaalia, joita koulut voivat hyödyntää esimerkiksi opetuksen kehittämisessä.

Oppilaskohtaiset pisteet
Koulu saa oppilaidensa alustavat pistemäärät, kun kaikki vastaukset on pisteytetty.

Koulupalaute
Koulu saa koulupalautteen, jossa esitetään oppilaiden tulokset arvioitavissa oppimäärissä ja eri sisältöalueilla verrattuna kansalliseen osaamistasoon.

Kansallinen raportti
Koulu saa raportin arvioinnin keskeisistä kansallisista tuloksista. Tärkeä osa raportointia ovat kansalliset ja paikalliset kehittämissuositukset.

Tiivistelmä, diasarjat, infograafit ym.
Arvioinnista laaditaan myös muuta esittelymateriaalia tulosten käsittelyn ja opetuksen kehittämisen tueksi.

Julkistus
Arvioinnin tulokset julkistetaan kansallisessa julkistustilaisuudessa. Koulujen henkilökunta ja muut kiinnostuneet ovat tervetulleita kuulemaan ja keskustelemaan tuloksista.

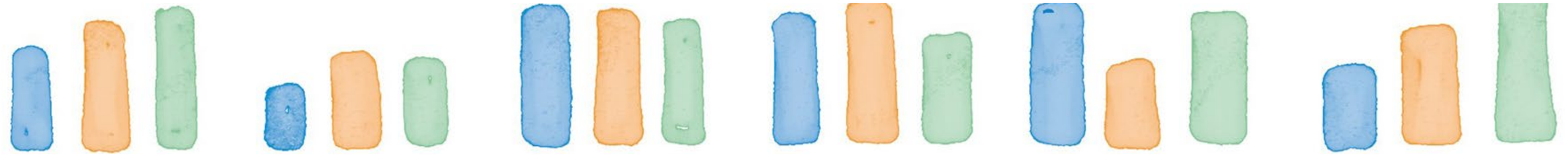

Miten koulut ja opetuksen järjestäjät ovat hyödyntäneet arvioinnista saamaansa palautetta?

Koulupalautteen tiedot ovat hyödyllisiä pohdittaessa mm. lisäresurssin kohdistamista äidinkielen ja matematiikan opetukseen.

– Sivistystoimi

Osalla oppilaista emme olleet havainneet puutteita tiedoissa ja taidoissa ennen Karvin arviointia ja raporttia.

– Opettaja

Oppilaiden kanssa on käyty läpi heidän osaamisensa suhdetta muihin samanikäisiin.

– Opettaja

Pohdintaa siitä, millä tasolla koulumme oppilaat ovat muihin samanikäisiin verrattuna. Koulupalautteesta selviää, millä osa-alueilla on eniten hankaluuksia. Niihin tarvitaan jatkossa enemmän ohjausta.

– Rehtori

Ne oppilaat, joilla on vaikeuksia, varmistui Karvin arvioinnilla. Oli helppo näyttää vanhemmille, kun testi tuli muualta ja se arvioitiin muualla kuin omassa koulussa. Oli kiinnostavaa nähdä, miten oma koulu sijoittuu valtakunnallisesti.

– Opettaja

Kävimme tulokset koko koulun opettaja-kunnan kanssa läpi. Saimme vahvistusta sille, että ko. luokkatason kanssa tehdyt opetuksen erityisjärjestelyt ovat tuottaneet hedelmää.

– Rehtori

Miten arviointiprosessi etenee?

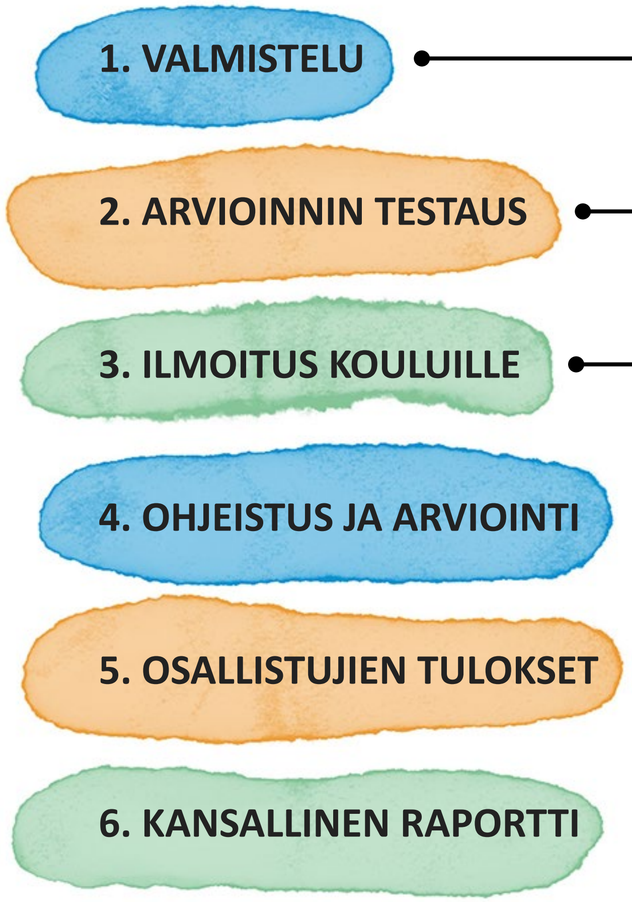

Arvioinnin valmistelu käynnistyy noin **puolitoista vuotta ennen arviointia**. Kokoamme ryhmän kokeneita opettajia ja asiantuntijoita laatimaan eritasoisia tehtäviä POPS:n mukaisista oppiaineiden tavoitteista ja sisällöistä.

Noin vuotta ennen varsinaista arviointia testaamme tehtäviä saman ikäryhmän oppilailla. Parhaiten toimivat tehtävät valitaan varsinaiseen arviointiin.

Ilmoitamme arvioinnista otokseen valikoituneille kouluille ja opetuksen järjestäjille noin **puoli vuotta ennen** arviointia. Opetuksen järjestäjä voi tilata oppimistulosten arvioinnin myös maksullisena palveluna kaikille kouluilleen.

Lähetämme kouluille tarkat ohjeet arvioinnin toteuttamisesta noin **kuukautta ennen** arviointia. Oppilaat tekevät tehtävät koulupäivän aikana **arviointiin varattuina päivinä**. Oppilaat, opettajat ja rehtorit täyttävät taustakyselyn. Opettajien apua ja asiantuntemusta tarvitaan tuhansien avovastausten pisteyttämiseen.

Lähetämme opettajille oppilaiden pisteet **pian arvioinnin jälkeen**. Tarkistamme aineistot ja teemme niistä erilaisia analyyseja. Lähetämme kouluille ja opetuksen järjestäjille palautteen, jossa niiden tuloksia verrataan kansalliseen osaamistasoon.

Noin **vuosi arvioinnin jälkeen** koostamme tuloksista raportin ja toimitamme kansalliset tulokset ensin opetus- ja kulttuuriministeriölle. Sen jälkeen kerromme tuloksista yleisölle ja medialle julkistustilaisuudessa ja muissa tapahtumissa.

Minkälaisia tehtäviä arvioinneissa käytetään?

Arviointia varten laaditut tehtävät perustuvat POPS:ssa määriteltyihin tavoitteisiin. Tehtävien laadintaan osallistuu kyseisen oppiaineen ja oppimäärän opettajia ja asiantuntijoita kouluista ja yliopistoista. Tehtäväehdotuksia laaditaan runsaasti, ja ne testataan tyypillisesti arvioinnin kohteena olevan ikäryhmän oppilailla. Parhaat ja toimivimmat tehtävät valitaan varsinaiseen arviointiin. Tehtäväsarjoissa käytetään myös aiempien arviointien tehtäviä niin sanottuina ankkuritehtävinä. Näin eri arviointikertojen tuloksia voidaan vertailla ja linkittää toisiinsa.

Tehtävät ovat vaikeustasoltaan erilaisia, jotta eroja oppilaiden osaamisessa voidaan kuvata tarkasti. Eritasoisilla tehtävillä saadaan esiin oppilaiden koko osaamisskaala ja voidaan selvittää, mitä taidoiltaan erilaiset oppilaat osaavat ja mitä eivät. Kaikkien oppilaiden ei odoteta osaavan kaikkia tehtäväsarjan tehtäviä.

Useimmat tehtävät ovat monivalintatehtäviä. Mukana on myös avoimia tehtäviä, joissa oppilas tuottaa itse vastauksen. Näitä tehtäviä tarvitaan, jotta saadaan kattavaa ja monipuolista tietoa oppilaan osaamisesta ja sen eri ulottuvuuksista.

Oppimistulosten arviointeihin osallistuu tuhansia oppilaita, joten avotehtävien vastauksia voi olla satojatuhansia. Siksi vastausten pisteyttämiseen tarvitaan usein opettajien apua. Koulujen tulee varata opettajille työaikaa pisteyttämiseen.

Miten arviointi toteutetaan koulussa?

Jos koulu on valikoitunut otokseen, ilmoitamme tulevasta arvioinnista koulun rehtorille noin puoli vuotta ennen arviointipäiviä. Rehtorin tehtävänä on välittää tieto arvioinnista kyseisen oppiaineen tai vuosiluokan opettajille.

Arvioinnin vaiheet

Oppilaat tekevät tehtäväsarjan 1–2 oppitunnin aikana antamamme aikataulun mukaisesti Karvin digitaalisessa Joda-arviointijärjestelmässä. Oppilaat kirjautuvat Jodaan omilla MPASSid-tunnuksillaan. Joskus aineistoja kerätään myös muilla alustoilla. Arviointitilanne on oppilaalle samankaltainen kuin tavallinen koetilanne. Tarkoituksena on, että oppilas näyttää parasta osaamistaan ilman opettajan apua ja ohjausta.

Ylimpien vuosiluokkien oppilaat tekevät tehtävät usein tiettynä päivänä samanaikaisesti, jotta tehtävien sisältö ei leviä luokasta tai koulusta toiseen. Pienimmille oppilaille tarjotaan yleensä enemmän joustoa aikataulussa.

Lähetämme arvioinnin toteutusohjeet kouluille noin kuukautta ennen arviointia. Ohjeisiin tutustumiseen on hyvä varata riittävästi aikaa ennen arviointia.

Opetuksen järjestäjä voi tilata oppimistulosten arvioinnit maksullisena palveluna myös niille kouluilleen, jotka eivät kuulu kansalliseen otokseen.

Miksi taustakyselyihin vastaaminen on tärkeää?

Oppimistulosten arviointien yhteydessä oppilaat, opettajat ja rehtorit vastaavat taustakyselyyn. Oppilaskyselyllä kerätään tietoa esimerkiksi oppilaan kotitaustasta, opintosuunnitelmista, harrastuksista ja asenteista oppiainetta ja koulunkäyntiä kohtaan. Kansallisessa raportissa kerromme, mitkä taustatekijät ovat yhteydessä oppilaiden osaamiseen.

Opettajakyselyllä kerätään tietoa esimerkiksi opettajan koulutuksesta, kelpoisuudesta ja opetuskokemuksesta, oppimateriaalista, opetusmenetelmistä, arviointikäytänteistä ja oppilaiden ryhmittelystä. Rehtorikyselyllä kerätään tietoa esimerkiksi koulun koosta, oppilasrakenteesta ja koulun ilmapiiristä sekä niiden yhteydestä oppilaiden tuloksiin.

Taustatietojen perusteella voidaan selittää oppilaiden osaamista ja löytää osaamista edistäviä ja estäviä tekijöitä. Näitä tekijöitä voidaan ottaa huomioon opetuksen suunnittelussa ja resursoinnissa niin paikallisesti kuin kansallisestikin.

Opettajakyselyistä saadaan tietoa oppiaineen opetuksen nykytilasta. Koulut saavat hyödyllistä vertailutietoa esimerkiksi siitä, miten muualla Suomessa opetus järjestetään, millaisia opetusryhmiä Suomessa on ja mitä opetusmenetelmiä käytetään.

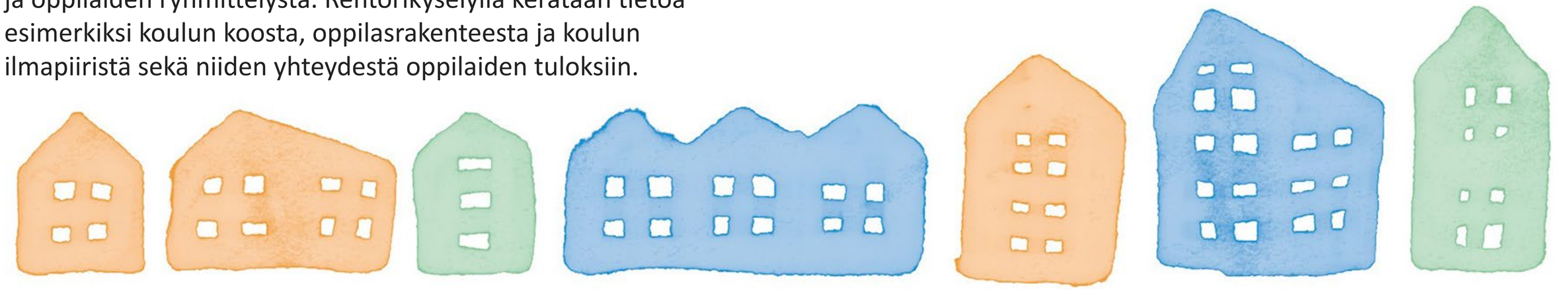

Mikä on Karvi?

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Karvi, on valtion viranomainen. Karvissa työskentelee koulutuksen, opetuksen ja arvioinnin asiantuntijoita. Karvi tuottaa arvioinneilla tietoa kaikilta koulutusasteilta ja -sektoreilta.

Tuotamme tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämistä varten. Arviointitietoa käytetään myös resurssien kohdentamiseen ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisen seurantaan. Tietoa tuotetaan vastavuoroisesti: Keräämme kouluista tietoa ja koulut saavat palautetta omista tuloksistaan opetuksen kehittämisen ja itsearvioinnin tueksi.

Tehtävänämme on myös tukea varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä sekä korkeakouluja arviointia ja laadunhallintaa koskevissa kysymyksissä sekä kehittää koulutuksen ja varhaiskasvatuksen arviointia. Arviointeihin osallistuneilta kerätään palautetta arvioinnin eri vaiheissa, ja sitä hyödynnetään arviointitoiminnan kehittämisessä.

Noudatamme toiminnassamme arvioinnin riippumattomuuden ja kehittävän arvioinnin periaatteita. Arvioinnissa mukana olleille oppilaitoksille ja opetuksen järjestäjille toimitetaan niitä koskevat arviointitulokset.

Karvin arvioinnit ovat opettajalle ainoa tapa saada kansallista vertailutietoa oppilaidensa osaamisesta ja omasta arvioinnistaan.

Tämä esite kertoo kansallisista oppimistulosten arvioinneista esimerkiksi arviointeihin osallistuville opettajille, rehtoreille, opetuksen järjestäjille ja Karvin muille sidosryhmille. Esitteeseen on koottu tietoa oppimistulosten arviointien tarkoituksesta, prosessista ja toteutuksesta, arvioinneissa käytettävistä tehtävistä ja arviointitulosten hyödyntämisestä.

KARVI

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
PL 380
(Hakaniemenranta 6)
00531 Helsinki